

Gerrit van Arkel

door J.E. Wustenhoff

Van omstreeks 1900 tot aan zijn dood in 1918 was de bekende Amsterdamse Jugendstil architect Gerrit van Arkel (Loenen 03.04.1858 - Abcoude 11.07.1918) woonachtig in Abcoude. Hij was de zoon van een broodbakker uit Loenen, was gehuwd met Maria Elisabeth Dupree en had twee kinderen, een dochter en een zoon. Hij woonde in het huis op de hoek van de Hoogstraat en de Nieuweweg (sinds november 1939 Laan van Binnenrust genaamd) op de plaats waar thans de stomerij van Van Rooijen gevestigd is en voordien de Coöp. Raiffeisenbank. Op afbeelding 2 is links nog net een gedeelte van het huis te zien. Van Arkel ligt begraven op het kerkhof van Baambrugge; zijn grafsteen (afb. 3) laat geen twijfel over zijn beroep.

Van Arkel was een rijk man. Dit blijkt ondermeer uit de door hem aangekochte gronden en panden in Abcoude en uit zijn enorme verzameling kunst en antiek. Beide onderwerpen zullen in dit artikel worden behandeld.

De architect Van Arkel

Gerrit van Arkel vestigde zich in 1883 als architect in Amsterdam en verkreeg vooral bekendheid door zijn Jugendstil ontwerpen. Voorzover bekend, heeft hij nooit panden in Abcoude of Baambrugge ontworpen. Bekende Amsterdamse ontwerpen van hem zijn o.a. het hoofdkantoor van de toenmalige 'Eerste Hollandse Levensverzekeringsbank' op de hoek van de Leliegracht en de Keizersgracht uit 1905, thans hoofdkantoor van Greenpeace.

Verder was hij de ontwerper van Gebouw Helios (1898) hoek Spui/Voetboogsteeg en het pand met het torentje - torentjes waren een kenmerk van Van Arkel - op het Rokin, naast de huidige Optiebeurs.

Een, voor Amsterdammers althans, zeer bekende schepping van Van Arkel was de onderpui van de tapijtwinkel Heiligeweg 35, ongeveer naast het voormalige Heiligewegbad. Op dit nog neo-renaïssancistische ontwerp uit 1890 komen Cupido's, kinderkopjes, de koppen van een gehelmde man en vrouw, bloemen en fantasiedieren voor. In totaal bezat Amsterdam een kleine 15 door Van Arkel ontworpen panden, waaronder ook één van de

Afb. 1: G. van Arkel

twee gebouwen van de Diamantbeurs 1).

Bezittingen in Abcoude

Buiten zijn eerdergenoemde woonhuis op de hoek Hoogstraat/Nieuweweg bezat Van Arkel bij zijn overlijden nog ander belangrijk vastgoed. Zo kocht hij op 27 februari 1912 'een perceel weiland genaamd *Het Marktveld van Abcoude* met het daarvoor staande ijzeren hek', alsmede 'een strook grond of tuin gelegen voor het perceel hiervoor omschreven'. De totale koopprijs bedroeg f. 7.500.

Op 19 februari 1913 kwam hij voor f. 13.400 in het bezit van 'De boerenhofstede genaamd *Koppelaarust*, bestaande uit een woonhuis met stalling, schuur, hooiberg en verdere getimmerten, erf, tuin, boomgaard en de thans daarbij behorende landerijen met de z.g. Koppeldijk in het Waardasacker Waterschap'.

Op een veiling in de Wakende Haan op 20 maart 1916, verwierf hij voor het totaal bedrag van f. 8.410 'de bloemisterij genaamd *Flora* aan de Nieuweweg met huizinge, schuur, vijf broeikassen, steenen bak van dertien ramen (allen centraal verwarmd), één hulp kas, één houten bak van 12 ramen en diverse losse bakken en ramen, tuin en water'. Tenslotte kocht hij op 14 april 1916 'een koetshuis met grond en water aan de Nieuwestraat te Abcoude' voor fl. 1.150.- 2)

De koopaktes voor het koetshuis aan de Nieuweweg(straat) en die voor het Mark(t)veld verder opge maakt door notaris D.J.J. van Kempen.

De kunst- en antiekcollectie

Op 19 en 20 december 1918 werd door het veilinghuis G. Theod. Bom & Zoon in hun veilingzalen Kerkstraat 310-314 te Amsterdam de veiling gehouden van '*Verzameling G. v. Arkel, Abcoude*'.

Deze tweedaagse veiling was volledig gewijd aan genoemde verzameling. Ze omvatte 796 kavels met in totaal meer dan 4250 voorwerpen. Van Arkel was een breed verzamelaar, want de veiling omvatte kavels goud en zilver (157 voorwerpen), penningen en munten (ca. 1900 stuks), brons, koper en tin (130 stuks), antieke tegels (470 stuks), blauw Delfts (100 stuks), Amstel porselein (85 stuks), Chinees en Japans porselein (ruim 500 stuks), buitenlands porselein en aardewerk (350 stuks), kant (90 stuks), grote en kleine beelden etc. (145 stuks, waaronder '23 antieke koekplanken met

St. Nicolaasprenten') en verder nog klokken, meubelen, tapijten, scheepsmodellen, ivoor en schildpad en kristal en glaswerk. Jammer genoeg heb ik niet kunnen achterhalen wat de opbrengst van al dit moois geweest is.

Overige activiteiten van Van Arkel

Zoals uit het bovenstaande wel blijkt, was Van Arkel geïnteresseerd in kunst en cultuur. Hij was van 1903 tot 1914 lid van Arti, behoorde op 13 juni 1912 tezamen met vier anderen tot de oprichters van het Historisch Genootschap Niftarlake (opgericht in Abcoude in de Wakende Haan) en heeft in de jaren rond 1900 t.b.v. het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap samen met A.W. Weissman een inventarisatie en beschrijving gemaakt van alle Noord-Hollandsche Oudheden. Toen hij in Amsterdam woonde, is hij ook nog enige tijd lid geweest van de Gemeenteraad aldaar.

Afb. 2: Ansichtkaart van de Hoogstraat. Uiterst Links het huis van Van Arkel. (Een goede foto van het huis ontbreekt. Kan iemand ons daar wellicht aan helpen?)

Afb. 3: Grafsteen van Van Arkel op de begraafplaats te Baambrugge.

Noten.

- 1) De gegevens over de Amsterdamse panden zijn ondermeer ontleend aan het artikel 'Als je eenmaal weet waar je moet kijken, zie je altijd wat nieuws' van J.P. Nepveu in de Gaasperdammer van 26 mei 1997 en aan het artikel 'Huizen van hout behouden' van F. van Schagen in Z-magazine, november 1996.
- 2) De gegevens over de vastgoed-aankopen van Van Arkel zijn verstrekt door het 'Historisch Documentatie Centrum Abcoude-Baambrugge W. W. Timmer'. Ik ben de heer Timmer hiervoor zeer dankbaar.